

Türkiye’de 6.5 milyon civarındaki kayıtlı vergi mükellefinin en çok duyduğu sözcüklerden biri kuşkusuz “matrah” olsa gerek. Biliyorsunuz “matrah” bir verginin miktarını belirtmek için temel olarak alınan değeri ifade ediyor.

Biliyoruz ki, mükelleflerimizin yine çok büyük bir bölümü “matrah artırımı” ile de mecburen yakından ilgili. Evet, şu an birçoğunuzun “Hâlâ mı matrah artırımı?” dediğinizi duyar gibiyim!

Ne yazık ki, gelir, kurumlar ve katma değer vergisinde matrah artırımını düzenleyen 6111 sayılı kanun uygulamasının üzerinden yaklaşık 1.5 yıl geçti, ama sorunları ve tartışmaları hâlâ ciddi şekilde, hem de büyüyerek devam ediyor.

Anımsanırsa 6111 sayılı kanunun 9. maddesinin (6) numaralı fıkrasında ve 213 sayılı kanunun 359’uncu maddesinin (b) fıkrasında kimlerin matrah artırım hükümlerinden yararlanamayacağı şu şekilde açıklanmıştı:

“Defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sayfalarını yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler”.

1 seri 6111 Sayılı Kanun Genel Tebliği’nde ise kanuna ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştı. Tebliğin ilgili bölümünde yapılan açıklamalar aynen aşağıdaki gibi.

“213 sayılı kanunun 359’uncu maddesinin (b) fıkrasındaki ‘defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sayfalarını yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler’ hakkında, **6111 sayılı Kanunun yayımlandığı tarihten önce herhangi bir tespit yapılmış olması durumunda, bu kapsama giren mükelleflerin, kanunun 6, 7 ve 8’inci madde hükümlerine göre matrah ve vergi artırımından yararlanmalarını mümkün değildir. Bu hükümlün uygulanmasında, vergi incelemesine yetkili olanlarca düzenlenen raporlar ile yapılan tespitler dikkate alınacaktır.**”

Vergide Tercih: Kolayı Zor Etmek!

Kanun metni ve tebliğ açıklaması gayet net. Tebliğde yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, Vergi Usul Kanunu’nun 359/b’de hüküm altına alınan suçu işlemek nedeniyle 6111 sayılı kanunun matrah artırım hükümlerinden yararlanılamaması için;

1. 6111 sayılı kanunun yayım tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce bir tespit yapılmış olması gerekir.

2. Bu tespitin 25 Şubat 2011 tarihinden önce vergi incelemesine yetkili olanlarca düzenlenen raporlar ile yapılmış olması gerekir.

Tebliğ hükmü, hiçbir tartışmaya yer bırakmaksızın tespitin düzenlenen vergi inceleme raporu ile yapılması gerektiğini ve bu raporların 25 Şubat 2011 tarihinden önce düzenlenmiş olması gerektiğini belirtiyor.

“Peki, o zaman sorun ne?” diyeceksiniz. Sorun, bu açık hükümlere karşın, vergi idaresinin ve inceleme elemanlarının farklı uygulamalar yapması.

Uygulamada inceleme elemanları 25 Şubat 2011 tarihinden sonra düzenledikleri bazı raporlarda, mükelleflerin sahte belge düzenleme suçunu işlediklerini tespit etti. Bunun üzerinde de vergi daireleri tarafından mükelleflerin yapmış oldukları matrah artırımları iptal edildi.

Ancak bazı mükellefler de bu iptal işleminin iptali istemiyle,

konuyu yargı organlarına taşıdı. Çünkü hüküm çok açıktı. Tamam, sahte belge düzenleme suçunu işleyenler matrah artırımından yararlanamayacaklardı, ama 25 Şubat 2011 tarihine kadar bu suçun vergi inceleme raporu ile tespit edilmiş olması gerekiyordu.

Süreçte yargı organları kararlarını vermeye başladı. Ancak, pek çok konuda olduğu gibi farklı mahkemeler çelişkili kararlar açıkladı.

İstanbul 11. Vergi Mahkemesi, 6111 sayılı Kanun kapsamında yapılan matrah artırımlarının dikkate alınmadan tarhiyat yapılamayacağı söyledi. Benzer şekilde İstanbul 7. Vergi Mahkemesi, 25 Şubat 2011 tarihine kadar düzenlenmiş vergi inceleme raporları ile tespit edilmiş sahte belge düzenleme fiili yoksa, matrah artırımları iptal edilemez dedi. Ancak İstanbul 4. Vergi Mahkemesi ise bu kararların aksi yönünde bir karar verdi.

Anlaşılan bu sorunu Danıştay çözecek. Ancak bize göre Gelir İdaresi, 1 Numaralı Tebliğ’de ilan ettiği görüşünün uygulanması yönünde vergi dairelerine bir duyuru yaparsa, sorun pratik bir şekilde de ortadan kalkabilir.

Gerçek olan şu ki; çok net hükümlerde bile bu tür sorunlar yaşanıyor, çetrefilli durumlarda vay bizim halimize! Ne demişler; em büyük zorluklar, onları aramadığımız yerlerden çıkar!

İbranamede Neler Değişti?

İşçi ve işveren arasında bazen anlaşmazlıklar meydana gelir ve iş barışı çerçevesinde hakların ödenmesiyle birlikte iş akdi son bulur. Bu çerçevede, sözlükte “aklama belgesi” anlamına gelen “ibraname”nin yaygın bir uygulama alanı var. İşten ayrılan işçinin işverenenden bir alacağının kalmaması halinde düzenlenen ibranamelerde 1 Temmuz 2012’de yürürlüğe giren yeni Türk Borçlar Kanunu’yla önemli bazı değişiklikler yapıldı. Yeni yasaya göre; işçinin işverenenden alacağına ilişkin dört temel şart şöyle:

- İbra sözleşmesinin yazılı olması. - İbra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmesi. - İbra konusu alacağın, türü ve miktarının açıkça belirtilmesi.

- Ödemenin hak tutarına nazaran noksanzı ve banka aracılığıyla yapılması.

Bu unsurları taşımayan ibra sözleşmeleri veya ibraname ise yeni duruma göre kesin olarak hükümsüzdür. Hakkın gerçek tutarda ödendiğini ihtiva etmeyen ibra sözleşmeleri veya ibra beyanını muhtevi diğer ödeme belgeleri, içerdikleri miktarla sınırlı olarak makbuz hükmündedir. Bu halde dahi, ödemelerin banka aracılığıyla yapılmış olması ise zorunludur.

İş sözleşmesi her ne şekilde sona ererse olsun, ibraname düzenlenmesi için feshi izleyen bir aylık sürenin beklenmesi gerekir. Bu durum ibra sözleşmelerinin düzenlenme zamanı ile ilgili olup ifayı ilgilendiren bir durum değildir. İşçinin fesih ile muaccel hale gelen kıdem tazminatı, ihbar tazminatı ve izin ücreti gibi haklarının ödeme tarihi bir ay süreyle ertelenmiş değildir. Yapılacak olan ödemelerin banka yoluyla yapılması zorunluluğunun getirilmesi de ödemeye dair ispat sorunlarını ortadan kaldıracaktır.

Öte yandan yasada işveren açısından da önemli bir durum var. İşveren işçiden cezai şart ve eğitim gideri talep eder ya da işçinin vermiş olduğu zararın tazminini isterse ve hatta sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde işçinin işverene borçlu olduğunu öne sürerse, taraflar herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın işçinin borçlarını ibra yoluyla sona erdirebilir.

İKİ YERDEN EMEKLİ AYLIĞI ALINABİLİR Mİ?

Annem, Emekli Sandığı emeklisi babası ve Emekli Sandığı’na kayıtlıyken vefat eden eşi üzerinden iki ayrı maaş alabilir mi? **Hüseyin Önsüren**

Bazı durumlarda hem babadan hem kocadan, dul-yetim aylığı alınabiliyor. Durumunuzun bu kapsamda olup olmadığını değerlendirmeleri için bağlı olduğunuz veya ikamet ettiğiniz yerdeki SGK müdürlüğüne yazılı başvurmanızda yarar var.

SORU - CEVAP

Sorularınız için malicozum@ismmmo.org.tr adresine mail atabilirsiniz. Tüm sorular e-posta ile tek tek cevaplanacaktır.